

Gyulladásos bélbetegség és a táplálás

Koltai Dóra

Crohn Betegség (CB, MC)

- a gyulladás a bélfal összes rétegét érinti
- leggyakrabban terminalis ileum, vastagbél, de szájtól anusig bárhol jelentkezhetnek össze nem függő gyulladásos foltok, anus környéke 80 %-ban érintett → részleges elzáródás, vékonybelet érintő bakteriális kolonizáció
- fissurák, fistulák

Crohn betegség tünetei

- általános: láz, hasfájás, hasmenés
- bélrendszerben manifesztálódó: utcakőszerű szűkület
- extraintestinális:
 - arthritis vagy arthralgia
 - iritis vagy uveitis
 - erythema nodosum, pyoderma gangrenosum, apthous stomatitis
 - mélyvénás thrombosis
 - epekövesség, sclerotizáló cholangitis (kifejezettebb CU-ban)

Crohn Disease Activity Index

- székletürítés száma
- alhasi fájdalom
- általános közérzet
- kísérő elváltozások száma
- alhasi terime
- hematokrit
- testsúly

Colitis Ulcerosa (CU)

- vastagbél, végbél a leggyakrabban érintett
- „csak” a bélfal nyálkahártya gyulladt, granuloma-képződés nélkül
- vérzés, tenesmus, szorulás – hasmenés, hasi fájdalom, láz
- vastagbél tágulat, malignitásra hajlam

Colitis Ulcerosa

- Enyhe fokú:
 - 3-5x napi széklet – gyógyszeres terápia
- Középsúlyos:
 - Napi széklet >5, láz, elektrolit-, fehérje veszteség, vérvesztés! – metabolikus zavar-táplálás
- Súlyos
 - sepsis-toxikus állapot - táplálás

Diagnosztika

- Képpalkotó eljárások:
 - kontrasztanyagós rtg. (irrigoscopia)
 - endoscopia megfelelő formája: pl. colonoscopia

Terápiás lehetőségek

- Sebészeti ellátás
- Gyógyszeres terápia
- Táplálásterápia

Sebészeti ellátás

- nem oki terápia, de életmentő lehet
- akkor, ha a konzervatív kezelés eredménytelen, kiterjedt belső fistulák, szűkületek, subileusos epizódok
- alapelv: várni a műtéttel, mert a recidíva kisebb inaktív stádiumban, ha megfelelő kezelés után történik a műtét
- beteg szakasz eltávolítása

Gyógyszeres terápia

- 5-ASA készítmények
 - sulfa-, ol-, mesalazin
- antibiotikumok:
 - fluorokinolonok (ciprofloxacín)
 - metronidazol
- corticosteroid
 - prednisolon, metilprednisolon, budenosid
- immunmoduláns
 - azathioprin
- infliximab (anti TNF- α)

Táplálásterápia

- A betegség remissziójának elősegítése, a nyálkahártya pihentetése
- Tápláltsági állapot ellenőrzése, a jó állapot fenntartása, malnutrició enyhítése vagy megszüntetése
- A sebészi kezelés arányának csökkentése vagy a posztoperatív szövődmények megelőzése

A malnutrició okai, következményei

- A CU-ban 20-60 %-a, a MC-ban 70-80 %-a alultáplált!!!
- különböző eredetű, összetett hiányállapotok
 - csökkent táplálékfelvétel
 - fájdalom, megváltozott ízérzés
 - csökkent tápanyag felszívódás
 - bélnyálkahártya-károsodás, csökkent felszívó felület, bakteriális felülfertőződés

A malnutrició okai, következményei

- fokozott bélnedv veszteség
 - hasmenés, nyálkahártya vérzés, sipoly
- fokozott szükségletek
 - láz, szepszis, műtét
- iatrogén tényezők
 - gyógyszerek, szövődmények

Tápláltsági állapot felmérés

- antropometria: (testmagasság, testsúly, BMI, triceps bőrredő, felkar-körfogat)
- laboratóriumi értékek: (vérkép, süllyedés, CRP, fehérje-, szénhidrát-, zsírháztartás, prealbumin, retinol kötő fehérje)
- denzitometriás mérés + markerek
 - tápanyagszükséglet meghatározás

Parenterális táplálás

- nyálkahártya pihentetése
- gyógyszeres kezelésre nem reagáló állapotban
- minimális antigén stimulus
- bélboholy atrophia
- bakteriális transzlokáció
- peripherián vagy centrális vénába:
 - osmolaritás függő 750 mosm/l peripherián,
 - >750 mosm/l centrális
- glutamin-arginin dipeptid hozzáadás

Totál parenterális táplálás

- all in one infúzió
- a rekeszek egymástól forrasztással vannak elválasztva, melyek mechanikai hatásra felnyílnak és a rekeszek tartalma beadás előtt elegyíthetővé válik.
- TPT-re alkalmas

Enterális táplálás

- polimer versus elemeire bontott tápanyag
 - plusz teher az emésztés
- glutamin:
 - fokozza a proteinszintézist a bélben,
 - glykoneogenesis szubsztrátja,
 - vékonybél és vastagbél proximális szakaszának energiahordozója,
 - bélnyálkahártya védő szerep

Enterális táplálás

- rövid szénláncú zsírsavak:
 - vastagbél nyálkahártya-sejtjeinek szubsztrátja,
 - elősegítik a mucosa regenerációját
- rostok:
 - bél integritásának megőrzése,
 - kivédik a baktériumok környéki nyirokcsomóba vándorlását,
 - állandósítják a baktérium-populációt (noha a klinikumban még nem bizonyított)

Klinikai tápszerek

- Isosource standard (3 íz +nem ízesített)
 - 1 kcal/ml energiatart., rostmentes
- Isosource Energy (1 íz+ nem ízesített)
 - 1,5 kcal/ml energiatart., rostmentes
- Novasource G.I control (1 íz+ nem ízesített)
 - 1 kcal/ml energiatart., rostos, 17,4 zsír% MCT
- Nutrison standard, Nutrison powder
 - 1 kcal/ml energiatart., szondába
- Nutrison multi fibre
 - 1 kcal/ml energiatart., prebiotikus rosttartalom

Klinikai tápszerek

- Nutrison Energy, Nutrison Energy Multi fibre:
 - 1,5 kcal/ml energiatart., rostmentes és rostos
- Fresubin original vanília, neutral, Fresubin original fibre:
 - 1 kcal/ml energiatart., rostmentes és rostos
- Fresubin HP Energy:
 - 1,5 kcal/ml, energiadús, fehérjedús (7,5 g fehérje/100 ml), rostmentes tápszer
- Fresubin Energy, Fresubin Energy fibre
 - 1,5 kcal/ml, energiadús, rostmentes és rostos tápszer

Elementáris tápszer

- Peptisorb
 - kizárólag szondán
 - erősen hydrolisált : rövidláncú peptidek, szabad aminosavak
 - rostmentes, laktóz tartalma csekély
 - 1 kcal/ml energiatartalom, (fehérje 16%, szénhidrát 69%, zsír 15%)

Kiegészítő táplálás

- Ensure Plus HN
 - 1,5 kcal/ml, rostmentes
- Nutridrink (9 ízben)
 - 1,5 kcal/ml, rostmentes
- Resource Energy 2.0 (3 ízben)
 - 2 kcal/ml, energiadús, fehérjedús (9 g/100 ml), prebiotikus rostok
- Resource Protein (4 ízben)
 - 1 kcal/ml, fehérjedús (8 g/100 ml), rostos

Kiegészítő táplálás

- Fresubin original drink (2 ízben):
 - 1 kcal/ml energiatartalmú, rostmentes
- Fresubin Energy drink, Fresubin Energy fibre drink:
 - 1,5 kcal/ml, energiadús, rostmentes és rostos
- Fresubin Protein Energy Drink (4 ízben):
 - 1,5 kcal/ml, energiadús, fehérjedús (10 g fehérje/100 ml), rostmentes
- Twocal HN vanília
 - 2 kcal/ml, MCT tartalmú, fehérjedús (8,4 g/100 ml), rostos

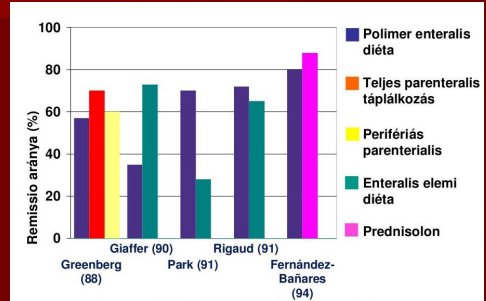
Speciális, Crohn betegeknek kifejlesztett tápszer

- Modulen IBD: Magyarországon nincsen forgalomban
- 1 kcal/ml, MCT tartalmú (össz. lipid 26%), rost- és laktózmentes
- ivásra és szondába is alkalmas
- eredményességét klinikai tanulmány támasztja alá

Táplálás, mint terápia

- CU-ban: súlyos betegségben 56%, enyhébb 92% reagál kedvezően
 - halolaj (ω -3): csökkenti a tünetek súlyosságát
 - α -linolénsav is kedvező
- CB-ben: 80% gyors remisszió, sipoly esetén gyógyszer +tpt: 40-50%
 - polimer és enterális egyformán hatásos
 - elsődlegesen enterális, fistula esetén parenterális

A különböző táplálási formák és szteroid alkalmazás remissziós hatása

A gyógyszeres kezelés és az enterális táplálás összehasonlítása a Crohn betegség remissziójának kialakulásában

